

HC 8, 15-05-2018, geheimhoudingsplicht en verschoningsrecht

Een notaris zorgt voor rechtszekerheid. Dit is een moeilijk begrip om te omschrijven. De notaris heeft een positie die maatschappelijk hooggewaardeerd wordt. Mensen gaan ervan uit dat je verstand van zaken hebt. Je verkoopt namelijk eigenlijk iets waar mensen zelf geen verstand van hebben. Op de essentiële momenten van het leven ga je naar een notaris. Bijvoorbeeld bij de aankoop van een huis, een testament, het maken van huwelijkse voorwaarden. Dit betekent dat het voor een cliënt een belangrijk moment is om bij een notaris te komen. Want op het moment dat die akte getekend wordt dan gebeurt er iets in het leven. Dus de notaris zorgt ervoor dat er een bepaalde rechtstoestand plaats vindt. Er wordt weinig geprocedeerd over het handelen van de notaris.

Als je dan inzoomt is dat wat samenhangt met de positie van de notaris het bestaan van een fundamentele geheimhoudingsplicht in art. 22 Wna. De achtergrond is dat je je naar een notaris moet kunnen begeven zonder dat het openbaar wordt. Hier moet je je strikt aan houden. Verschoningsrecht is dat een rechter je niet kan dwingen om te spreken over een zaak. Artsen en geestelijken hebben dezelfde positie. De geheimhoudingsplicht is niet absoluut. Er zijn omstandigheden waarbij er inbreuk op gemaakt kan worden. Voor partijen die betrokken zijn bij de akte is dit natuurlijk niet zo. Een cliënt kan altijd later opbellen om uitleg te vragen over het testament. De notaris is, voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald, ten aanzien van al hetgeen waarvan hij uit hoofde van zijn werkzaamheid als zodanig kennisneemt tot geheimhouding verplicht. Dit zijn dus alle bepalingen en niet alleen specifiek uit de wet.

Arrest Maas-Ogem

Ogem is in surseance van betaling geraakt. De notaris beroept zich op het zwijgrecht, maar feitelijke vragen vallen niet onder het verschoningsrecht. De grondslag van het verschoningsrecht is dat het niet gaat over een individueel belang maar een algemeen maatschappelijk belang. De bewindvoerder wil de notaris uit de geheimhoudingsplicht ontslaan. Dit kan dus niet. Je kan niet door je cliënt ontslagen worden uit je geheimhoudingsplicht en de verschoningsplicht. Dan zou je dus ook omkoopbaar zijn. Geheimhoudingsplicht geldt ook ten opzichte van advocaten. Daar zie je het verschil ook of je onafhankelijk notaris bent of partijadviseur. Bij partijadviseur kan je de gegevens uitwisselen, de beroepsregels zijn ook anders. De reikwijdte van het verschoningsrecht is dat het gaat om de gegevens die je zijn toevertrouwd in de uitoefening als notaris. Hier zie je ook het verschil tussen wettelijke en buitenwettelijke handelingen. Het is dus niet absoluut, het wordt beperkt door iets wat buiten de vertrouwenssfeer valt buiten het ambt. Denk aan witwassen bijvoorbeeld of als iemand in zijn testament zet dat hij de koning gaat vermoorden. Dan is er iets van hogere orde. Dit zijn zeer uitzonderlijke omstandigheden. Dus het uitgangspunt is dat de notaris zich mag beroepen op het verschoningsrecht, dan kan de rechter marginaal toetsen of hij een juist beroep heeft gedaan op zijn verschoningsrecht. Wanneer heb je geen getuigenplicht? bij familie, witwaswetgeving, ambt, beroep of betrekking.

Een notaris wordt vaak benoemd tot executeur of mediator, dit valt niet onder het verschoningsrecht, dit zijn namelijk buitenwettelijke werkzaamheden. De geheimhoudingsplicht strekt zich ook tot de secretaresses, de kandidaat-notaris en de balkmedewerksters. Ook als je defungeert blijft de geheimhouding in stand. Je mag dingen wel vertellen als het publiek is gemaakt. Bij testamenten en huwelijkse voorwaarden natuurlijk nooit.

Afschrift

In art. 49 Wna staan de partijen en degenen die een recht ontlene aan de akte. Wie zijn partij bij de akte? Stel er komt iemand aan met een afschrift van een testament. Dat testament is herroepen. Wat mag de notaris diegene geven zodat diegene kan zien dat er een nieuw testament is? Dan kan je een gedeeltelijk afschrift geven waarin staat dat de akte wordt herroepen. Art. 49a, als erflater kan je bepalen

dat je pas 5 dagen na overlijden dat het testament bekend wordt. De achtergrond is dat er dan een gemoedelijke sfeer is in de familie.

Heeft een legitimaris recht op inzage van een heel testament? De legitimaris heeft alleen dit recht wanneer het relevant is om zijn recht te kunnen halen.

Witwassen

Witwassen is illegale gelden in een legaal circuit brengen. Er zijn 3 fases:

- Placement,
- Lagering, structuren opzetten zodat het lijkt alsof het legaal is
- Intergration, via de derdenrekening van de notaris.

Dit is van belang omdat we vastgoed transporteren. Twee onderdelen;

- Cliëntenonderzoek, we hebben altijd te maken met dit onderzoek.
- Meldingsplicht, dit is het melden van ongebruikelijke transacties. Dit is echt een inbreuk op de geheimhoudingsplicht. Je gaat het melden en je mag je cliënt daarvan niet op de hoogte brengen. Dat heet het tipping-off verbod. Maar je hebt wel je ministerieplicht. De toets of je mee mag werken zegt dat je verplicht bent mee te werken, tenzij het in strijd is met de wet of openbare orde of goede zeden. Je zit dus sneller aan het melden van de ongebruikelijke transactie dan wanneer je ministerie weigert.

Als iemand zich weigert te identificeren dan mag je niet passeren, art. 3 WWFT. De familiepraktijk hoort niet onder het bereik van de WWFT. Alleen vastgoed en ondernemingsrecht.

Een notaris weet dat er een strafzaak loopt voor brandstichting. Mag de ene notaris de andere notaris informeren. In beginsel is het nee, geheimhoudingsplicht geldt ook voor notarissen onderling, tenzij er een hoger belang is. Dit was het geval, want de bank had ook een belang.

De belangrijkste arresten zijn:

- HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173, Maas-Ogem
- HR 22 nov 1991, NJ 1992, 315, Huiszoeking notaris
- HR 25 sept 1992, NJ 1993, 467, Tomol-Van Eijck
- HR 11 maart 1994, NJ 1995, 3, Kilbarr
- HR 18 dec 1998, NJ 2000, 341, Van Olst-Ontvanger
- HR 10 april 2009, RFR 2009, 66, Verschoningsrecht notaris mediator

HC 9, 17-05-2018, Gastcollege

Het vak verandert elke dag. Als je denkt dat je alles gehad hebt, dan komt er weer nieuwe rechtspraak. Er zit veel dynamiek in. We zijn nog steeds bezig met het opbouwen van kennis van het erfrecht wat in 2003 is ingevoerd. Als je gewoon een allround jurist wil zijn die vrijwel overal verstand van heeft; dan kan je naar het notariaat. Als je in de praktijk gaat werken dan weet je eigenlijk nog niet zo veel, de secretaresse kan je meer vertellen dan dat je zelf weet. Pas na een aantal jaar gaat je kennis erg omhoog.

Het notariaat is sinds 1990 ondernemer, dus je moet concurreren, je hebt kosten en personeel, dus je moet omzet draaien. Het lastige is dat het ondernemerschap op verschillende manieren uit kan pakken. De makkelijkste manier is de ALDI-manier. Je gooit je prijs omlaag. Je moeilijken naar geld, aandacht, service, maar de inhoud kan nog wel eens slachtoffer worden. Een probleem is dat veel mensen niet naar een notaris gaan omdat ze het willen, maar omdat het moet. Denk aan testament, huwelijksvoorwaarden, het kopen van een huis, een bv oprichten etc. De meeste ondernemers zouden het fijn vinden om een monopoly te hebben. Dit werkt soms tegengesteld, want mensen zien de meerwaarde er

soms niet in. Voor geldstromen is het gaan naar een notaris ideaal, dan heb je namelijk je bewijzen van betalingen.

Er is een leuk boekje wat aangeraden wordt om te lezen “het geheim van een notaris”. Er worden tijdens het college kleine stukjes voorgelezen.

Er is een toenemende problematiek rond alzheimer en dementie. We kijken naar het levenstestament. De rechter moet namelijk naar de belangen van de onder bewind gestelde luisteren. Dus maak een levenstestament, dat is namelijk eigenlijk een volmacht waarin staat dat als je zelf van het pad af bent, dat je partner alle beslissingen verder mag maken. De reden waarom dit niet vaak gemaakt wordt is omdat het duur is en omdat het niet voor de maker zelf is maar voor de partner.

Eigenlijk is een notaris een vertaler. Je vertaalt normaal Nederlands in juridische taal en andersom. De zichtbaarheid van het werk zie je alleen maar in de akte en aan tafel. De cliënt ziet vaak niet hoe veel werk er vooraf gaat aan het maken van een product voor de cliënt.

Probeer je gedachten en ervaringen op te schrijven, ga het verwoorden. Schrijven is belangrijk om later goede producten te maken. Snelle resultaten zullen je niet helpen, het notariaat is van de lange adem. Je moet er met veel creativiteit, ondernemingszin en doorzettingsvermogen erin stoppen.

De drempel van het notariaat is hoog, maar als je mee gaat met de omgeving dan stappen mensen makkelijker bij je binnen. Dit is de mooiste sfeer.